

Wyrok z dnia 14 lutego 2001 r.

I PKN 249/00

Z art. 241⁶ KP nie wynika zakaz dokonywania przez sąd wykładni postanowień układu zbiorowego pracy.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza (sprawozdawca), Sędziowie:
SN Józef Iwulski, SA Herbert Szurgacz.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2001 r. sprawy z powództwa Feliksa H. przeciwko Fabryce Elementów Wyposażenia Budownictwa „M.-Z.” S.A. w Z. o nagrodę jubileuszową, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 29 grudnia 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Złotowie wyrokiem z dnia 9 września 1999 r. oddalił powództwo Feliksa H. przeciwko Fabryce Elementów Wyposażenia Budownictwa „M.-Z.” S.A. w Z. o zasądzenie nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy.

Sąd ten ustalił, że powód pracował w pozwanym zakładzie pracy od 1 kwietnia 1975 r. do 10 września 1987 r. Ponownie został zatrudniony 4 czerwca 1996 r. i pracuje do chwili obecnej. W Fabryce obowiązywał od 2 czerwca 1995 r. zakładowy układ zbiorowy pracy zawierający przepisy o nagrodach jubileuszowych. 31 sierpnia 1996 r. został zawarty protokół dodatkowy do tego układu, zgodnie z którym okres zatrudnienia wymagany do nabycia uprawnień do nagrody jubileuszowej traktowany jest tak samo jak zatrudnienie w jednostkach gospodarki uspołecznionej, jednakże pracownik nabywa prawo do nagrody pod warunkiem przepracowania w pozwanym zakładzie 3 lat przed dniem nabycia uprawnień do jej otrzymania. Intencją ustalenia takiej normy była stabilizacja zatrudnienia, a ponadto uniemożliwienie nowo zatrudnionym pracownikom korzystania w sposób automatyczny z dobrodziejstw układu.

Zdaniem Sądu Pracy trzyletniego okresu zatrudnienia nie można odnieść do okresów wcześniejszego zatrudnienia. Powód przed dniem nabycia prawa do nagrody, to jest przed 11 czerwca 1998 r., nie miał wymaganego okresu trzyletniej pracy w pozwanym zakładzie.

Powód wniósł apelację od tego wyroku. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu wyrokiem z dnia 29 grudnia 1999 r. zmienił zaskarżony wyrok i zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 5769 zł tytułem nagrody jubileuszowej za 30 lat pracy. W uzasadnieniu swego wyroku Sąd drugiej instancji powołał się na następującą treść przepisu zakładowego układu zbiorowego pracy: „Pracownik nabywa prawo do nagrody jubileuszowej pod warunkiem przepracowania w Fabryce 3 lat przed dniem nabycia uprawnień do nabycia nagrody.” Zdaniem tego Sądu brak jest podstaw do nadawania cytowanemu przepisowi treści, zgodnie z którą chodziłoby o 3 lata przepracowane nieprzerwanie i bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do nagrody. Powołując się na konieczność ścisłej interpretacji przepisów płacowych, Sąd Okręgowy wyraził pogląd, że takie rozumienie analizowanego przepisu, jakie zostało przedstawione w wyroku Sądu pierwszej instancji musiałoby zostać wyartykułowane jednoznacznie i wyraźnie. Nie ma podstaw do zważania treści przepisu wbrew jego literalnemu brzmieniu przy zastosowaniu wykładni funkcjonalnej. Ponadto podniesiono, że powód przepracował w pozwanym zakładzie 14 lat, a przerwa w zatrudnieniu była wynikiem zmiany pracodawcy w drodze porozumienia stron i zakładów pracy. Powód nie powinien być zatem traktowany jak nowy pracownik, który jeszcze niczego nie zrobił dla zakładu, a już miałby korzystać z dobrodziejstw układu zbiorowego pracy.

Strona pozwana wniosła kasację od tego wyroku, podnosząc zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 241⁶ KP, polegającą na przyjęciu, że „do wyjaśnień postanowień zakładowego układu zbiorowego pracy jest sąd, a nie strony takiego układu”. W uzasadnieniu kasacji podniesiono, że Sąd Okręgowy, dokonując wykładni układu, pominął stanowisko przedstawicieli związków zawodowych, sygnatariuszy układu, którzy wyjaśnili cel wprowadzenia interpretowanego przepisu. Dokonane wyjaśnienia wiążą nie tylko strony układu, ale i sądy. Kasacja zawiera wniosek o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Kasacja nie jest uzasadniona. Z treści art. 241⁶ KP nie wynika w żadnym razie zakaz dokonywania przez sąd wykładni postanowień układu zbiorowego pracy. Zgodnie z tym przepisem treść postanowień układu wyjaśniają wspólnie jego strony (§ 1). Paragraf drugi tego przepisu dotyczy związania wyjaśnieniami stron, które zawarły porozumienie o stosowaniu tego układu. Określenie sposobu (trybu) dokonywania wyjaśnień treści układu należy do tak zwanych obligacyjnych postanowień układu (art. 241¹ pkt 3 KP). Gdy w układzie ustalony został tryb dokonywania wyjaśnień i strony korzystając z tej możliwości zinterpretują wspólnie jego postanowienie, jest to dla nich wiążące. Wyjaśnienie nie ma takiej samej mocy jak układ, gdyż nie ma postaci protokołu dodatkowego. Układ zbiorowy pracy jest źródłem prawa pracy, co wynika z art. 9 § 1 KP. Sąd jest bez wątpienia uprawniony do wykładania prawa mającego zastosowanie w rozpoznawanej sprawie. Ograniczenia w dokonywaniu samodzielnej wykładni muszą wynikać z wyraźnego przepisu ustawy. Przykładem takiego przepisu jest art. 386 § 6 KPC, zgodnie z którym ocena prawna wyrażona w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiąże zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania, jak i sąd drugiej instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Związanie sądu wyjaśnieniami układu zbiorowego nie wynika z art. 241⁶ KP. Treści tego przepisu nie można interpretować jako przyznania stronom układu monopolu na wykładanie jego postanowień. Istotne znaczenie tej normy prawnej sprowadza się do pozbawienia znaczenia wyjaśnień treści układu dokonywanych przez jedną tylko jego stronę. Wyjaśnienia mają być dokonywane przez strony wspólnie. W przepisie art. 241⁶ KP nie ma mowy o tym, że wyłącznie strony układu są uprawnione do dokonywania wyjaśnień. Natomiast kompetencja sądu w tym zakresie stanowi konsekwencję uznania układu za źródło prawa. Gdy strony układu dokonają wspólnie wyjaśnienia jego treści, sąd powinien wziąć to pod uwagę przy rozpoznawaniu sprawy. Strony zakładowego układu zbiorowego pracy, którego postanowienia spowodowały kontrowersje w niniejszej sprawie, nie dokonały wspólnego wyjaśnienia jego treści na podstawie art. 241⁶ KP. Wyjaśnień takich nie mogą zastąpić zeznania świadków, ani w innej formie przedstawione stanowisko strony układu, chociaż i one nie są oczywiście pozbawione znaczenia. Prawidłowość wykorzystania materiału dowodowego nie mogła być przedmiotem oceny Sądu Najwyższego, gdyż nie został podniesiony w kasacji odpowiedni zarzut. W tej sytuacji

ocena jedynej podstawy kasacji - zarzutu błędnej wykładni art. 241⁶ KP - mogła zostać dokonana tylko w oparciu o ustalony w sprawie stan faktyczny. Ta podstawa kasacji okazała się nieusprawiedliwiona. Kasacja podlegała zatem oddaleniu na podstawie art. 393¹² KPC.

=====